

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 301/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. L. G. a maloletých K. G. a K. G., zastúpených zákonnou zástupkyňou Mgr. L. G., všetci bytom L., právne zastúpených advokátkou JUDr. V. B., K., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16 Co 22/2011 z 21. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. L. G. a mal. K. G. a K. G. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2011 doručená sťažnosť Mgr. L. G. a mal. K. G. a K. G. (ďalej len „sťažovatelia“ alebo „sťažovateľka v prvom rade“ a „sťažovatelia v druhom a treťom rade“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl.

41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 22/2011 z 21. marca 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že pred Okresným súdom Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 4 C 97/2010 vedené konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 97/2010 z 30. novembra 2010 manželstvo účastníkov konania rozviedol, zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matky a otca zaviazal prispievať na ich výživu spolu v sume 190 €. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z potrieb maloletých detí a priemerného mesačného zárobku otca 765,43 € a tiež aj z príjmov matky maloletých detí, ktorá je konateľkou obchodnej spoločnosti a výška vkladu sťažovateľky v prvom rade v tejto obchodnej spoločnosti predstavuje 2 500 €.

Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu proti výroku o určení vyživovacej povinnosti a proti výroku o úprave styku odvolanie a tvrdila, že okresný súd nezohľadnil všetky potreby maloletých detí, a to náklady na stravu, navštevovanie folklórneho súboru a hudobného krúžku a absolútne nezohľadnil potreby a tiež náklady na dojčenskú stravu, plienky a to, že zákonná zástupkyňa maloletých detí bola nútená začať pracovať, pretože navrhovateľ prestal prispievať na domácnosť a uhrádzať akékoľvek náklady spojené s bývaním, a preto sa počas jej neprítomnosti o ročného syna stará opatrovateľka, ktorej platí 200 € mesačne.

Podľa sťažovateľky okresný súd nezobral tiež do úvahy, že *„má mesačný príjem 265,50 eur, pričom iba za bývanie pre ňu a dvoch maloletých synov platí 400,- eur mesačne, čo po rozpočítaní na jednu osobu vychádza 133,- eur mesačne...*

... súd dospel k nesprávnemu záveru, ktorý ani nevyplýval z vykonaného dokazovania, že sťažovateľka v 1. rade je na materskej dovolenke, pričom nepožiadala o poberanie materského príspevku. Sťažovateľka v 1. rade od 13. 11. 2009 do 13. 05. 2010

bola na materskej dovolenke a poberala materskú dávku, od 14. 05. 2010 do 05. 09. 2010 bola na rodičovskej dovolenke a poberala rodičovský príspevok a od 06. 09. 2010 je zamestnaná na čiastočný pracovný úväzok s čistým príjmom 265,50 eur.

... súd nezohľadnil, že v čase rozhodovania navrhovateľ býval u svojich rodičov, a preto jeho mesačné výdavky boli minimálne

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 potvrdil rozsudok Okresného súdu v Kežmarku č. k. 4 C 97/2010 zo dňa 30. 11. 2010...

Sťažovateľka v 1. rade rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 vytyka to, že sa s jej odvolacími námietkami absolútne nezaoberal. Krajský súd napadnutý výrok o výške výživného potvrdil napriek tomu, že sťažovateľka v odvolaní poukázala na to, že súd vzal do úvahy náklady na záujmovú činnosť mal. K. v inej výške ako je ich skutočná výška a dokonca bez ohľadu na to, aby tieto náklady vyplývali z vykonaného dokazovania. Sťažovateľka v 1. rade v odvolaní poukázala i na odôvodnené potreby mal. K., s ktorými sa prvostupňový súd absolútne nevyporiadal. Z rozsudku súdu prvého stupňa totiž nebolo možné zistiť, čo považoval prvostupňový súd za odôvodnené potreby u mal. K.

Z rozsudku Krajského súdu v Prešove ani z rozsudku Okresného súdu v Kežmarku sťažovateľka v 1. rade nedokáže zistiť ako vzali súdy pri stanovení výšky výživného do úvahy súčasné možnosti, schopnosti a majetkové pomery oboch rodičov, ako aj ich celkovú životnú úroveň.

Konštatovanie krajského súdu, že predmetom konania nebolo výživné na rozvedenú manželku, nie je možné akceptovať, nakoľko v odvolaní sťažovateľka v 1. rade jasne poukázala na výdavky svojich mal. detí, ich výšku, ktorú prvostupňový súd nevzal vôbec do úvahy. Je bežnou praxou, že obaja rodičia uvádzajú v konaní svoje príjmy, výdavky, vrátane výdavkov na maloleté deti, preto je vyššie označený argument krajského súdu potrebné považovať za neprijateľný.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 je z dôvodu absencie argumentov, ktorými by sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľky v 1. rade nepreskúmateľný, nejasný, nezrozumiteľný a preto nezákonný.

Sťažovateľka v 1. rade je tiež názoru, že súd jej deťom ako sťažovateľom v 2. a 3. rade neposkytol náležitú ochranu a uprednostnil navrhovateľa pred týmito maloletými deťmi.

Sťažovateľke v 1. rade sa žiada uviesť, že navrhovateľ podal návrh na rozvod manželstva v čase, keď ich spoločný maloletý syn K. nemal ani 9 mesiacov a bol odkázaný na 24 hodinovú starostlivosť sťažovateľky v 1. rade. Zo spoločnej domácnosti sa odsťahoval a prestal hradiť náklady spojené s bývaním. Jediným príjmom sťažovateľky bol rodičovský príspevok a tak sa sťažovateľka v 1. rade s maloletými deťmi ocitla na hranici biedy, musela si požičiavať, musela začať pracovať, aby zabezpečila dennodennú starostlivosť o domácnosť, o svoje deti a uhradila náklady spojené s bývaním. Navrhovateľ má v zmysle rozsudku Okresného súdu v Kežmarku, č. k. 4 C 97/2010 zo dňa 30. 11. 2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove, č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 prispievať na výživu mal. K. a mal. K. spolu sumou 190,- eur, ktorá ani zďaleka nepokrýva náklady spojené so zabezpečením plnohodnotnej stravy pre deti, bývanie, štúdium a záujmy maloletých detí. Po odpočítaní výživného z čistého príjmu navrhovateľovi ostáva mesačne suma 570,- eur, s ktorou môže navrhovateľ svojvoľne disponovať, nakoľko nemá žiadne iné vyživovacie povinnosti, býva u svojich rodičov /nie je pravdou, že býva v prenajatom byte ako uviedol vo vyjadrení k odvolaniu/ a jeho výdavky tak predstavujú iba náklady na stravu a ošatenie. Sťažovateľka v 1. rade má za to, že jej deti majú právo na zachovanie rovnakej životnej úrovne, akú mali pred rozvodom manželstva. Stanovením vyživovacej povinnosti pre navrhovateľa vo výške 190,- eur sa však životná úroveň maloletých detí sťažovateľky v 1. rade znížila a naopak životná úroveň navrhovateľa sa zvýšila. Pokiaľ chce sťažovateľka v 1. rade zachovať životnú úroveň svojich detí, na ktorú boli od narodenia zvyknuté, musí vynaložiť omnoho väčšie úsilie, musí pracovať omnoho viac na úkor času stráveného so svojimi deťmi ako aj na úkor svojho zdravia, čo považuje za nespravodlivé.

Na základe vyššie uvedeného má sťažovateľka v 1. rade za to, že rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 je svojvoľné a arbitrárne, čím porušuje práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd. Súdny neposkytli sťažovateľom v 2. a 3. rade ochranu v zmysle čl. 41 ods. 1 Ústavy SR...“

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ústavnému súdu navrhla, aby takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky Mgr. L. G. na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 16 Co 22/2011 zo dňa 21. 03. 2011 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľov mal. K. G., nar... a mal. K. G., nar... garantované čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

3. Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 16 Co 22/2001 zo dňa 21. 03. 2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 261,82 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne vedený v TATRABANKA a. s...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky v prvom rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16 Co 22/2011 z 21. marca 2011

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“

prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval rozsudok krajského súdu.

Jadro sťažnostných námietok v tomto smere predstavujú úvahy sťažovateľky o tom, že krajský súd rozhodol podľa nej arbitrárne, keď neprihliadol pri určení výšky výživného nielen na všetky potreby maloletých detí, ktoré požadovala sťažovateľka, ale tiež nezohľadnil ani iné náklady spojené s bývaním, ktoré musí hradiť sťažovateľka, ako aj nezobral do úvahy reálny príjem otca detí, ktorý nemá iné životné náklady. V tomto smere poukazuje na nedostatočne zistený skutkový stav veci zo strany okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti a jej príloh zistil, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a ani za taký, ktorým by bol popretý účel a význam tých ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktoré boli právnym základom rozhodnutia krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu.

Podľa § 62 ods. 2 zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov... a súčasne podľa § 62 ods. 3 tohto zákona každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona [§ 2 písm. a) a c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 372/2004 Z. z.].

Rozhodnutie krajského súdu je síce pomerne stručné a krajský súd naozaj nedal sťažovateľke odpoveď na všetky jej argumenty prednesené v jej odvolaní, ale určenú výšku výživného pre maloleté deti považuje ústavný súd za ústavne akceptovateľnú. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje a domnieva sa, že by všeobecné súdy mali určiť vyššiu sumu výživného, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 417/08).

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovatelia uviedli v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu ustanovení zákona o rodine, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. To, že krajský súd nerozhodol v súlade s očakávaním sťažovateľky v prvom rade, ešte neznamená, že došlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu.

Súčasne z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že predmetom tohto konania nebolo výživné na rozvedenú manželku (ktoré je upravené v § 72 zákona o rodine), ale výživné na maloleté deti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tomto smere nezistil porušenie označených práv sťažovateľky

rozsudkom krajského súdu, ktorého reálnosť by mohol preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08), a preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

2. Zvyšnú časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia v druhom rade a treťom rade namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, ústavný súd odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na rozhodnutie (petitom), čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom (III. ÚS 334/09, III. ÚS 305/2010).

Namietané porušenie základného práva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy v sťažnosti však nie je vecne vôbec odôvodnené (návrh podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde musí obsahovať odôvodnenie), a sťažovateľka len v tejto súvislosti uviedla, že *„jej deti majú právo na zachovanie rovnakej životnej úrovne“* a že *„súdy neposkytli sťažovateľom v 2. a 3. rade ochranu v zmysle čl. 41 ods. 1 ústavy“*.

Ústavný súd pripomína, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky k namietanému porušeniu čl. 41 ods. 1 ústavy, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (m. m. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 194/09).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (obdobne II. ÚS 117/05).

Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľov odmietol ich sťažnosť v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2011